

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ
VALSTYBINIO AUDITO, ATLIKTO ŠILALĖS RAJONO
APYLINKĖS TEISME,
ATASKAITA

2005 m. kovo 31 d. Nr. 1090-3-3
Klaipėda

Audito pavedimas, užduotis bei atlikimo tvarka

Valstybinis auditas atliktas pagal Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės Finansinio audito 9-ojo departamento direktorės M. Gudaitytės 2004 m. gegužės 10 d. pavedimą Nr.1090-3. Finansinį auditą atliko valstybinė auditorė Jūratė Silkauskaitė.

Audituojamas subjektas – Šilalės rajono apylinkės teismas (toliau – Teismas). Teismo adresas: Struikų g. 3, 75124 Šilalė, identifikavimo kodas 190955071.

Auditauta Teismo 2004 metų finansinė atskaitomybė.

Audito tikslas – įvertinti vidaus kontrolę, įskaitant finansų valdymą, valstybės turto valdymo, naudojimo, disponavimo juo teisėtumą ir pareikšti nepriklausomą nuomonę dėl 2004 metų finansinių ir kitų ataskaitų tikrumo ir teisėtumo.

Ši ataskaita yra sudėtinė išvadų, teikiamų Lietuvos Respublikos Seimui dėl metinės biudžeto įvykdymo apyskaitos, biudžeto projekto bei ataskaitos apie valstybei nuosavybės teise priklausančią turtą, dalis.

Ši ataskaita pateikia tik audito metu atliktus ir nustatytus dalykus, o finansinės atskaitomybės vertinimas bus pateiktas audito išvadoje, kuri bus pateikta Valstybinio audito reikalavimų nustatytu laiku.

Auditas atliktas vadovaujantis Valstybės kontrolieriaus 2004 m. sausio 20 d. įsakymu Nr.V-12 patvirtintais naujos redakcijos Valstybinio audito reikalavimais bei kitais teisės aktais, reglamentuojančiais biudžetinių įstaigų apskaitos tvarkymą ir asignavimų naudojimą.

Auditą atlikome žinant Šilalės rajono apylinkės teismo pirmininkei Rūtai Laurinonienei, teismo finansininkei – Irenai Raudonienei, kurios ir yra atsakingos už audituojamo laikotarpio Teismo ūkinę finansinę veiklą bei finansinės atskaitomybės teisingumą ir parengimą laiku.

Siekdami įgyvendinti atliekamo audito tikslus, mes susipažinome su Teismo apskaitos sistema ir politika, vidaus kontrolės aplinka, įvertinome vidaus kontrolės veikimą darbo užmokesčio srityje, pinigų ir turto apskaitos srityse ir atlikome savarankiškas audito procedūras pagal parengtas

audito programas šioms sritims: išlaidų darbo užmokesčiui ir socialinio draudimo įmokoms, išlaidų prekių ir paslaugų naudojimui, ilgalaikio ir trumpalaikio turto.

Teismo finansinės veiklos rezultatai

Šilalės rajono apylinkės teismas yra Lietuvos Respublikos vientisos teismų sistemos bendrosios kompetencijos teismas, nagrinėjantis civilines, baudžiamąsias bei administracinių teisės pažeidimų bylas ir veikiantis įstatymo nustatytoje teritorijoje. Teismo misija – Teisingumo vykdymas. Teismas yra finansuojamas iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų ir turi savo atskirą išlaidų sąmatą. Teismas yra asignavimų valdytojas.

Teismas patikėjimo teise valdo, naudoja ir įstatymų nustatyta tvarka disponuoja jam patikėtu turtu. Teismo turtas 2004 m. sausio 1 d. buvo 450,1 tūkst. Lt, 2005 m. sausio 1 d. – 529,4 tūkst. Lt.

Teismas 2004 metais vykdė vieną programą – „Bylų nagrinėjimas“ (programos kodas 01.02), kurios tikslas – užtikrinti operatyvų ir kokybišką bylų nagrinėjimą, ir dalyvavo Teisingumo ministerijos vykdomoje programoje „Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos suteikimas“ (programos kodas 03.02). Teismui programai „Bylų nagrinėjimas“ vykdyti Lietuvos Respublikos 2004 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu (2003 m. gruodžio 11 d. Nr. IX-1884 su vėlesniais pakeitimais) 2004 metams buvo patvirtinta 627,0 tūkst. Lt biudžeto asignavimų išlaidoms, iš jų 415,0 tūkst. Lt darbo užmokesčiui. Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2004 m. gegužės 19 d. nutarimu Nr. 592 „Dėl asignavimų paskirstymo“ skyrė 5,0 tūkst. Lt biudžeto asignavimų išlaidoms, iš jų 4,0 tūkst. Lt darbo užmokesčiui iš 2004 metų valstybės biudžete Finansų ministerijai numatytų asignavimų minimaliai mėnesinei algai ir bazinei mėnesinei algai padidinti.

Teismas 2004 metais iš valstybės biudžeto programai „Bylų nagrinėjimas“ vykdyti gavo ir panaudojo 628,4 tūkst. Lt biudžeto asignavimų, tai yra 99,4 proc. visų išlaidų sąmatoje numatytų biudžeto asignavimų. Mes nustatėme, kad Teismas 2004 metais iš valstybės biudžeto lėšų pagal vykdomą programą negavo 3,6 tūkst. Lt arba 0,6 proc. skirtų asignavimų, kadangi nepateikė paraiškų Lietuvos Respublikos finansų ministerijai. Asignavimus teismas naudojo pagal nustatyta tvarka sudarytą ir patvirtintą sąmatą programoje numatytiems tikslams, neviršydamas jam patvirtintų asignavimų. Teismas 2004 metais iš sutaupytų asignavimų, numatytų darbo užmokesčio ir socialinio draudimo įmokoms apmokėti, patikslinęs išlaidų sąmatą, 62,8 tūkst. Lt panaudojo materialiajam ir nematerialiajam turtui įsigyti. Teismo 2004 metų faktinės išlaidos sudaro 628,4 tūkst. Lt ir yra lygios kasinėms išlaidoms.

Teismas, dalyvaudamas programos „Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos suteikimas“ vykdyme, per 2004 metus iš Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos gavo ir panaudojo 33,5 tūkst. Lt pavedimo lėšų advokatams ir advokatų padėjėjams apmokėti už valstybinės teisinės pagalbos teikimą. Faktinės pavedimų lėšų išlaidos 3,1 tūkst. Lt mažesnės už kasines išlaidas dėl

įsiskolinimų likučių metų pradžiai ir pabaigai pasikeitimo (metų pradžioje buvo kreditorinis įsiskolinimas 3206,86 Lt, o metų pabaigoje – 68,46 Lt).

Teismas su finansinėmis ataskaitomis pateikė Programos uždavinių įgyvendinimo vertinimo kriterijų įvykdymo ataskaitą, kurios duomenimis Teismas 2004 metais vykdydamas programą „Bylų nagrinėjimas“ numatytus uždavinius įvykdė 120,7 proc. (per 2004 metus planuota išnagrinėti 1500 bylų, išnagrinėta – 1811 bylų).

Klaidos, pažeidimai, netikslumai

Nustatėme, kad 2004 metais Teismo valstybės tarnautojams ir darbuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartis, buvo neteisingai skaičiuojamas darbo užmokestis už kasmetines ir mokymosi atostogas, nes, skaičiuojant vidutinį vienos darbo dienos užmokesčio dydį, buvo neteisingai taikomas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. gegužės 27 d. nutarimu Nr. 650 patvirtintos Darbuotojo ir valstybės tarnautojo vidutinio darbo užmokesčio apskaičiavimo tvarkos 6.6 punkto nuostatos. Skaičiuojant Teismo valstybės tarnautojų ir darbuotojų vidutinį darbo užmokestį, į skaičiavimą buvo įtraukiama 1/4 bendros vienkartinių piniginių išmokų, išmokėtų per 2003 metus, o ne per 12 mėnesių, einančių prieš tą mėnesį, už kurį (ar jo dalį) mokamas vidutinis darbo užmokestis, sumos, šią sumą padalijant ne iš skaičiuojamojo 3 mėnesių laikotarpio darbo dienų skaičiaus pagal darbuotojo darbo grafiką, o iš faktiškai dirbtų per tą laikotarpį dienų skaičiaus.

Be to, nustatyta pavienė klaida, kai skaičiuojant darbo užmokestį už mokymosi atostogas į vidutinį darbo užmokestį buvo įskaitytas darbo užmokestis už kasmetines atostogas, nesilaikant Vyriausybės 2003 m. gegužės 27 d. nutarimu Nr. 650 patvirtintos tvarkos 5.1 punkto reikalavimų.

Taip pat nustatyta, kad nevykdomos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. balandžio 29 d. nutarimo Nr. 526 patvirtintų Tarnybinių komandiruočių išlaidų apmokėjimo biudžetinėse įstaigose taisyklių 3 punkto ir Šilalės rajono apylinkės teismo pirmininko 2004 m. gegužės 28 d. įsakymu Nr. 11 patvirtintų Tarnybinių komandiruočių išlaidų apmokėjimo taisyklių 3 punkto nuostatos ir Teismo vairuotojui už komandiruotėje būta laiką buvo mokamas ne darbo užmokestis, o vidutinis darbo užmokestis.

Nustatyta, kad dviem valstybės tarnautojams, kuriems 2002 m. lapkričio 29 d. vertinimo komisija suteikė trečią kvalifikacinę klasę, Teismo pirmininko 2004 m. sausio 2 d. įsakymu Nr. 1K „Dėl priedų nustatymo“ už kvalifikacinę klasę nuo 2004 m. sausio 2 d. iki 2004 m. gruodžio 31 d. buvo nepagrįstai nustatytas 30 procentų tarnybinio atlyginimo dydžio priedas. Taigi, pažeidžiant Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo 25 straipsnio 3 dalies nuostatą, kad priedas už trečią kvalifikacinę klasę sudaro 15 procentų pareiginės algos, visus 12 mėnesių šiems valstybės tarnautojams neteisėtai buvo mokamas 15 procentų pareiginės algos didesnis priedas už kvalifikacinę klasę. Be to, trims valstybės tarnautojams, kuriems 2002 m. lapkričio 29 d. vertinimo komisija suteikė trečią kvalifikacinę klasę, vadovaujantis Teismo pirmininko 2004 m. spalio 11 d.

įsakymu Nr. 15K „Dėl priedų nustatymo“, už kvalifikacinę klasę 15 procentų tarnybinio atlyginimo priedas buvo mokamas tik nuo 2004 m. spalio 1 d. iki 2004 m. gruodžio 31 d. Tuo tarpu, kitus devynis mėnesius 15 procentų tarnybinio atlyginimo priedas, nustatytas Valstybės tarnybos įstatymu, nebuvo mokamas. Naujai priimtam valstybės tarnautojui, vadovaujantis Valstybės tarnybos įstatymo 21 straipsnio 2 dalies nuostatomis, taip pat buvo suteikta trečia kvalifikacinė klasė, tačiau priedas už ją nemokėtas.

Valstybės tarnautojams nemokant Valstybės tarnybos įstatymo 25 straipsnio 1 dalies 2 punktu nustatytą priedą pagal šios straipsnio 3 dalyje nustatytus dydžius, kartu buvo pažeista ir Valstybės tarnybos 22 straipsnio 9 dalies nuostata, kad vertinimo komisijos siūlomi sprendimai valstybės tarnautoją į pareigas priėmusiam asmeniui yra privalomi.

Nustatyta, kad Išlaidų sąmatų vykdymo 2005 m. sausio 1 d. balanso aktyvo 39 eilutėje „Pavedimų lėšų išlaidos“ bei pasyvo 66 eilutėje „Atsiskaitymai su kitais debitoriais ir kreditoriais“ nebuvo apskaitytas 3,2 tūkst. Lt likutis metų pradžioje. Metų pabaigoje buvę pavedimų lėšų išlaidų ir kreditorinio įsiskolinimo likučiai Išlaidų sąmatų vykdymo 2005 m. sausio 1 d. balanse apskaityti teisingai.

Kiti pastebėjimai

Dėl nepakankamai aiškaus teisės aktų reglamentavimo, negalima tinkamai įvertinti lėšų, skiriamų teisėjų darbo užmokesčiui, naudojimo teisėtumą. Lietuvos Respublikos teismų įstatymo (nauja redakcija 2002-01-24 Nr. IX-732) 96 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad teisėjų darbo užmokestis nustatomas įstatymu.

Nuo 2000 m. rugpjūčio 1 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos valstybės politikų, teisėjų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymas (2000 m. rugpjūčio 29 d. Nr. VIII-1904) (Toliau – Įstatymas). Tačiau šio Įstatymo nuostatos, kuriomis nustatytas teisėjų darbo užmokesčio mažinimas, Konstitucinio Teismo 2001 m. liepos 12 d. nutarimu pripažintos prieštaraujančiomis Lietuvos Respublikos Konstitucijai ir teisėjams netaikomos. Nuo šio Konstitucinio Teismo nutarimo paskelbimo minėtos Įstatymo nuostatos nebuvo nei pakeistos, nei pripažintos netekusiomis galios.

Šiuo metu teismai, atsižvelgdami į teisėjų darbo užmokesčio apskaičiavimą aiškinančius Teismų Tarybos nutarimus (2003 m. kovo 7 d. Nr. 84, 2003 m. balandžio 24 d. Nr. 113 ir 2004 m. balandžio 2 d. Nr. 207), vadovaujasi Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. birželio 24 d. nutarimu Nr. 666 „Dėl Lietuvos Respublikos teismų teisėjų, prokuratūros sistemos ir Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamento pareigūnų bei kitų darbuotojų darbo apmokėjimo“, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. birželio 30 d. nutarimu Nr. 689 „Dėl teisėtvarkos, teisėsaugos ir kontrolės institucijų vadovaujančiųjų pareigūnų ir valdininkų darbo apmokėjimo“ ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gruodžio 28 d. nutarimu Nr. 1494

„Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. birželio 30 d. nutarimo Nr. 689 „Dėl teisėtvarkos, teisėsaugos ir kontrolės institucijų vadovaujančiųjų pareigūnų ir valdininkų darbo apmokėjimo“ dalinio pakeitimo“, reglamentuojančiais teisėjų tarnybinių atlyginimų koeficientus, tarnybinių atlyginimų priedų už išarnautą laiką kintamus dydžius ir nustatyto tarnybinio atlyginimo (koeficiento) padidinimą 1,75 karto. Tai neatitinka Konstitucinio Teismo 2001 m. liepos 12 d. nutarimo konstatuojamosios dalies II.1 punkto teiginio, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. birželio 24 d. nutarimu Nr. 666 bei Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gruodžio 28 d. nutarimu Nr. 1494 nustatytas teisinis reguliavimas nebegalioja nuo Valstybės politikų, teisėjų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymo įsigaliojimo.

Nustatyta, kad Teismo pirmininkei ir teisėjai pareiginė alga nustatyta, taikant Įstatymo priedėlio II skirsnyje nustatytus pareiginės algos koeficientus. Taip pat teisėjams nustatyti priedai už išarnautus metus bei kiti priedai. Audito metu atlikus teisėjų darbo užmokesčio, kurį sudaro pareiginė alga ir priedai, perskaičiavimą, nustatyta, kad faktiškai teisėjams mokamą darbo užmokestį sudaro:

1. Tarnybinis atlyginimas, skaičiuojamas taikant Vyriausybės 1997 m. birželio 24 d. nutarimo Nr. 666 1 priede nustatytus koeficientus,
2. Priedas už išarnautus metus, kuris skaičiuojamas taikant Vyriausybės 1997 m. birželio 24 d. nutarimo Nr. 666 2 priede nustatytus priedo už išarnautus metus dydžius (tarnybinio atlyginimo procentais) dauginant iš tarnybinio atlyginimo, apskaičiuoto taikant šio nutarimo 1 priede nustatytus koeficientus;
3. Teismo pirmininkės tarnybinio atlyginimo (koeficiento) padidinimas 1,75 karto, kuris buvo nustatytas Vyriausybės 1997 m. birželio 30 d. nutarimo Nr. 689 (Vyriausybės 1999 m. gruodžio 28 d. nutarimo Nr. 1494 redakcija) 1 punkte ,
4. 40 procentų tarnybinio atlyginimo dydžio priedas, kuris buvo apylinkių teismų teisėjams nustatytas Teisingumo ministro 1999 m. gruodžio 23 d. įsakymo Nr. 370 2 punktu nuo 2000 m. sausio 3 d. iki 2000 m. gruodžio 31 d.

Teisėjų darbo užmokestis, mokėtas 2004 metais, yra didesnis už iki Įstatymo įsigaliojimo teisėjų gautą vidutinį darbo užmokestį, apskaičiuotą pagal tuo metu galiojusios Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. gruodžio 28 d. nutarimu Nr. 1508 patvirtintos Valstybės tarnautojų, valstybės politikų, teisėjų ir valstybės pareigūnų gauto vidutinio darbo užmokesčio apskaičiavimo tvarkos 2 punkto reikalavimus. Skirtumą sudaro nustatyto priedo už išarnautą laiką pokytis. Šio priedo dydis keičiamas didėjant teisėjų darbo stažui ir nustatomas pagal Vyriausybės 1997 m. birželio 24 d. nutarimo Nr. 666 2 priede nustatytus priedus (tarnybinio atlyginimo procentais).

Teisėjų darbo užmokesčio išlaidoms 2004 m. panaudota 156,3 tūkst. Lt biudžeto asignavimų, tai sudaro 42,1 proc. viso darbo užmokesčio fondo arba 24,9 proc. visų gautų ir panaudotų biudžeto asignavimų.

Rekomendacijos

Atsižvelgdami į audito metu nustatytus ir šioje ataskaitoje išvardintus pažeidimus, Teismo pirmininkei *rekomenduojame*:

➤ Pašalinti minėtus teisės aktų pažeidimus ir ištaisyti klaidas, padarytas apskaičiuojant valstybės tarnautojų bei darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, darbo užmokestį už kasmetines ir mokymosi atostogas, darbuotojo darbo užmokestį tarnybinės komandiruotės metu bei nustatant ir apskaičiuojant valstybės tarnautojų priedą už kvalifikacinę klasę.

➤ Sukurti vidaus kontrolės procedūras, užtikrinančias, kad darbo užmokestis teisėjams, valstybės tarnautojams bei darbuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartis, būtų nustatomas, apskaičiuojamas ir mokamas vadovaujantis Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimais.

Dėkojame už bendradarbiavimą ir tikimės, kad Jūs atsižvelgsite į mūsų rekomendacijas ir apie jų vykdymą iki 2005-05-15 informuosite Valstybės kontrolės Finansinio audito 9-ąjį departamentą adresu, Vytauto g. 14, LT- 92137 Klaipėda.

Finansinio audito 9-ojo departamento
direktorė

Meilutė Gudaitytė

Finansinio audito 9-ojo departamento
valstybinė auditorė

Jūratė Silkauskaitė

Susipažinome:

Teismo pirmininkė

Rūta Laurinonienė

Teismo finansininkė

Irena Raudonienė